

24. 6. 2005

ID: 34234

Veřejné šíření vysílaného díla

Hotelový pokoj lze pokládat za místo, kde dochází k dalšímu veřejnému šíření vysílaného díla. Hotelový pokoj se sice liší od dalších typicky veřejně přístupných míst jako jsou čekárny, kavárny atd. v tom směru, že uživatelem hotelového pokoje je konkrétní osoba (osoby) a v době jejího ubytování je přístup ostatním osobám do něj prakticky vyloučen (pouze s vědomím ubytované osoby), zatímco ostatní místa jsou veřejnosti volně přístupná, prvek veřejnosti hotelového pokoje však spočívá v okolnosti, že hotelové ubytování může fakticky využívat kdokoliv, je obvykle krátkodobé a hotelový pokoj je tak postupně užíván rozsáhlým počtem osob, jejichž počet je podstatně větší než je tomu např. u nájemních bytů.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 380/2003, ze dne 30.9.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání dovolání, které podal obviněný J. D., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 5 To 239/2002, jež rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 2 T 160/2000, a rozhodl podle § 265k odst. 1, 2, § 265l odst. 1 tr. ř. tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 5 To 239/2002, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 2 T 160/2000, se zrušují. Současně se zrušují všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a Obvodnímu soudu pro Prahu 1 se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 2 T 160/2000, byl obviněný J. D. uznán vinným trestným činem porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., protože v blíže nezjištěné době, nejpozději od 23. 1. 1998 v prostorách hotelu „U t. p.“ v P., jako provozovatel uvedeného hotelu při své podnikatelské činnosti v rozporu se zákonem č. 35/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 15 odst. 2 písm. a) citovaného zákona nechal hosty v hotelových pokojích užívat rozhlasové a televizní přijímače a rovněž tak v prostorách restaurace souhlasil s reprodukcí audiového vysílání, přestože neměl souhlas autorů a přes upozornění ochranného svazu autorského, dále jen OSA, se kterým neuzavřel smlouvu a i přes zákaz OSA ze dne 17. 4. 1998 pořádat veřejné audiovizuální produkce v tomto jednání pokračoval a smlouvu s uvedenou organizací dosud neuzavřel a OSA dluží dle jeho vyčíslení částku 50.592,- Kč.

Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 152 odst. 1 tr. zák. a § 53 odst. 1 tr. zák. k peněžitému trestu ve výši 50.000,- Kč. Podle § 54 odst. 3 tr. zák. byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný odvolání, které bylo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 5 To 239/2002, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Proti usnesení odvolacího soudu a rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný J. D. prostřednictvím svého obhájce dovolání, kterým napadl jejich výroky o vině a trestu, přičemž ho opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř.

V mimořádném opravném prostředku obviněný uvádí, že v dané věci byl již třikrát vydán zprošťující rozsudek, který byl následně Městským soudem v Praze zrušen. Zdůrazňuje, že byl odsouzen až poté, co bylo nařízeno, aby věc projednal jiný samosoudce. V této skutečnosti spatřuje snahu vydat precedenční rozsudek a exemplárně jej potrestat, neboť se postavil proti poplatkům ze strany OSA, které nemají oporu v zákoně. Obviněný tvrdí, že svým jednáním nenaplnil objektivní stránku předmětného trestného činu. V této souvislosti nesouhlasí se závěrem soudů obou stupňů, že hotelový pokoj je veřejně přístupným místem, a proto na něj lze aplikovat § 16 odst. 1 autorského zákona účinného v době předmětného jednání. Konstatuje, že hotelový pokoj je sice určen neurčitému počtu subjektů (stejně

jako nájemní byt), ale okamžikem uzavření smlouvy o ubytování je tento neurčitý počet redukován na jeden konkrétní subjekt, prvek veřejnosti se vytrácí a hotelový pokoj není veřejně přístupným místem (to by ostatně negovalo účel těchto prostor); v prvku veřejnosti proto nelze činit rozdíl mezi hotelovým pokojem a nájemním bytem. Zatímco do veřejně přístupných míst jako jsou kavárny, restaurace či hotelové haly je možno vstupovat, jsou-li otevřeny, do hotelových pokojů lze vstoupit pouze za splnění další podmínky, a sice uzavření smlouvy o ubytování. Od uzavření takovéto smlouvy již nelze hovořit o veřejně přístupném místě, neboť uživatel tohoto prostoru je zcela konkrétně identifikován a nikdo jiný (kromě jím definovaných osob) nemá do těchto prostor přístup. V tomto směru nelze činit rozdíl mezi bytem a hotelovým pokojem. Obviněný odmítá i závěr soudů obou stupňů, že když umožnil příjem televizního a rozhlasového vysílání do hotelových pokojů, prováděl veřejné představení bez souhlasu vysílající organizace. Podle jeho názoru tím, že jako příjemce vysílání hradil koncesionářské poplatky vysílací organizaci, není již dále k ničemu zavázán. V opačném případě by byla jedna produkce zpoplatňována dvakrát, což však právní řád neumožňuje.

Napadeným rozhodnutím obviněný vytýká, že rovněž pominuly obsah listinných důkazů, zejména protokoly z kontroly pracovníkem OSA. Namítá, že v těchto protokolech bylo pouze konstatováno, že v hotelových pokojích se nacházely televizní a rozhlasové přijímače. Nebylo však uvedeno, že byly v provozu, což nelze a priori tvrdit (měla být zjištěna jejich funkčnost a zapojení). Dále protokol z kontroly ze dne 11. 2. 1998 je pouhým zápisem o předání protokolu ze dne 23. 1. 1998 a o projednání celé záležitosti mezi J. D. a zástupcem OSA. Navíc protokol o kontrole ze dne 9. 7. 1998 je naprosto nepoužitelným důkazem, neboť neobsahuje podpis pracovníka hotelu, když podle záznamu inspekční knihy hotelu žádná kontrola toho dne neproběhla a vstup do pokojů je možný pouze ubytovaným hostům nebo za přítomnosti pracovníka hotelu (lze si jen těžko představit, že by kontrolor odcizil klíče v recepci). Podle obviněného předemtná kontrola nebyla provedena a jeho osoba byla souzena na základě smyšleného protokolu. V této souvislosti uvádí, že u kontrolora OSA svědka B. přichází v úvahu spáchání trestného činu křivé výpovědi. Konstatuje, že na tuto skutečnost soud prvního stupně upozornil, ten však nedal podnět k zahájení prošetření a neučinil tak ani odvolací soud. Proto požaduje, aby „tento podnět byl dán dovolacím soudem z jeho moci úřední“. Také tvrdí, že svědek B. se při jednání u soudu nemohl prokázat pověřením ze strany OSA, přičemž i z tohoto důvodu je jeho svědectví irelevantní.

Podle názoru obviněného je nedůvodné konstatování soudu, že nejednal s OSA. Namítá, že jeho právní zástupce s touto organizací jednal a požadoval předložení smluv s autory hudebních děl, které zastupuje, což mu bylo arogantně odmítnuto. Následně dne 17. 4. 1998 vyslovil OSA zákaz užití veškerého hudebního repertoáru autorů, jež zastupuje, aniž by byl schopen doložit, na jaká hudební díla a autory se zákaz vztahuje. Obviněný tvrdí, že OSA neví koho zastupuje, což mu však nebrání ve vydávání zákazů, přičemž obecným pravidlem je, že prohlásí-li se někdo zástupcem dalšího subjektu, musí toto oprávnění prokázat. Zdůrazňuje, že i přes několikerou výzvu nebyl tento požadavek ze strany OSA splněn, a proto je výše citovaný zákaz nicotným právním aktem (paaktem). Navíc v hotelové restauraci byla pro dokreslení atmosféry pouštěna díla S., B., M. a jiných klasiků a obviněnému nebylo prokázáno, že by provozoval díla jiná. Nebylo rovněž prokázáno, že by OSA byl k zastupování těchto autorů oprávněn. Obviněný pokládá za irelevantní tvrzení svědka B., o nutnosti souhlasu OSA k provozování reprodukcí zařízení, neboť nemá oporu v zákoně. Proto žádal, aby tato nejasnost v provádění důkazů byla odstraněna, což však soudy neučinily.

Obviněný označuje za účelové zjištění soudu, že nepozastavil činnost, pro kterou byl stíhán a nepodnikl jiná opatření vedoucí k dohodě s OSA. Konstatuje, že po kontrole pracovníkem OSA ze dne 23. 1. 1998 byly všechny přístroje odpojeny od signálu a byly odebrány televizní ovladače, aby zprovoznění přijímačů nebylo možné bez vědomí pracovníků hotelu. Zdůrazňuje, že byl šířen signál pouze českých programů, a proto hoteloví hosté (z 90% cizinci) toto zprovoznění nevyžadovali. Totéž platí i o přijímačích radiových, které byly ponechány na hotelových pokojích, neboť byly součástí tzv. radiobudíků. Opatřením technického charakteru bylo znemožněno případné poškozování práv autorů hudebních děl. Odstranění přijímačů proto nebylo zapotřebí. Obviněný namítá, že státní zástupce i soudy obou stupňů označily toto tvrzení za účelové, což není postačující pro vypořádání se s touto námitkou. V těchto skutečnostech spatřuje chybný úsudek o naplnění subjektivní stránky předemtného trestného činu.

Podle názoru obviněného nemá závěr soudu, že se jednalo o trvalý trestný čin oporu v provedených důkazech, neboť v tomto směru opírá své tvrzení o zápis z kontroly ze dne 9. 7. 1998, která však neproběhla a je pouze účelově uvedena svědkem B. Zdůrazňuje, že naopak v tomto směru jeho výpověď plně potvrzuje i svědek D. V. Obviněný dále namítá nejasnost ohledně výše stanovené škody (50.592,- Kč), když zástupce OSA nedokázal určit, jakým způsobem a podle jakého tarifu byla tato částka vypočtena. Podle jeho názoru nebylo prokázáno, že by tuto škodu způsobil (nebyla prokázána: existence škody, protiprávní chování, kauzální souvislost a neexistence osvobozujících podmínek).

Obviněný připomíná, že zamezil případnému zneužívání autorského práva dne 24. 1. 1998 (výše popsány)

opatřeními), tedy pokud lze vůbec hovořit o spáchání trestného činu porušování autorského práva, trval protiprávní stav pouze v období od 23. 1. do 24. 1. 1998 a nikoliv do 9. 7. 1998, jak uvádí soud. Namítá, že toto tvrzení soudu nebylo prokázáno a opírá se pouze o protokol z údajné kontroly. Konstatuje, že pokud by byla kontrola skutečně provedena, musela by zjistit snížený stav přístrojů (v provozu bylo o dva pokoje méně). Podle jeho názoru byl trestný čin dokonán nejpozději dne 24. 1. 1998, přičemž z toho důvodu podléhal amnestii prezidenta republiky ze dne 2. 2. 1998 (pozn. správně má být ze dne 3. 2. 1998).

Podle obviněného je účelové tvrzení soudu prvního stupně, že stupeň společenské nebezpečnosti jeho jednání byl mnohem vyšší než nepatrný, neboť vede k nerespektování zákonných norem státu. V tomto konstatování spatřuje snahu odůvodnit již vynesený rozsudek. Namítá, že pokud každé nerespektování zákonných norem podstatně zvyšuje společenskou nebezpečnost jednání, lze toto tvrzení vztáhnout na všechny trestné činy, což je paušální (nebylo prokázáno, že by společenská nebezpečnost jeho jednání byla mnohem vyšší než nepatrná). Obviněný pokládá za neopodstatněný a důkazně nepodložený závěr soudů obou stupňů, že svým jednáním naplnil objektivní i subjektivní stránku trestného činu porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák. Tvrdí, že jediné co lze prokázat je, že společnost D., s. r. o., měla ode dne 1. 1. 1998 pronajatý hotel „U t. p.“, na jehož pokojích se nacházely televizní a rozhlasové přijímače. Z této okolnosti ale nelze dovodit porušení autorského práva. Obviněný zdůrazňuje, že proto navrhoval provést řadu důkazů (v dovolání jsou konkrétně uvedeny). Návrh však byl odvolacím soudem zamítnut, důkazy provedeny nebyly, přičemž v tomto postupu spatřuje porušení práva na spravedlivý proces zaručený Ústavou České republiky.

Závěrem dovolání a z důvodů v něm podrobně popsanych obviněný alternativně navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k novému řízení s tím, že ho zaváže k provedení v mimořádném opravném prostředku navrhovaných důkazů. V případě, že Nejvyšší soud zjistí, že došlo k zániku trestnosti činu vzhledem k amnestii prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998, ať rozhodne zprošťujícím rozsudkem. Pokud však shledá, že jsou dány podmínky pro zprošťující rozsudek ve smyslu § 226 písm. a), b), c) tr. ř., nechť rozhodne tímto způsobem.

K podanému dovolání se ve smyslu ustanovení § 265h odst. 2 věty první tr. ř. písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jejího názoru lze mimořádný opravný prostředek označit za přípustný, avšak jeho odůvodnění nekoresponduje s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Státní zástupkyně konstatuje, že s argumenty obviněného, které uplatnil v odvolání, se navíc již vypořádal odvolací soud. Uvádí, že ohledně dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř. je třeba souhlasit s argumenty odvolacího soudu, neboť z rozhodnutí Ministerstva kultury České republiky, kterým je dáno OSA oprávnění k hromadnému zastupování práv autorů hudebních děl s textem i bez textu, je patrné, že toto rozhodnutí poskytuje OSA titul pro ochranu přednesu zvukových nebo zvukově obrazových záznamů a snímků pomocí technických zařízení sloužících mechanickému přednesu jejich obsahu, pokud obsahují záznamy hudebního díla a vysílání hudebních děl rozhlasem, televizí, jakož i veřejný přednes děl již vysílaných rozhlasem či televizí. Za správný považuje i názor odvolacího soudu, a to ohledně námítky obviněného, že placení licenčních poplatků za používání televizních a rozhlasových přijímačů již pokrývá autorské poplatky, neboť tato výtka je s odkazem na komentář k ustanovení § 16 autorského zákona mylná. Jako právně irelevantní považuje námítky obviněného týkající se odpojení přístrojů. Podle státní zástupkyně bylo dovolání podáno z jiného důvodu než je uveden v § 265b tr. ř. a dále se jedná o dovolání zjevně neopodstatněné. Z těchto důvodů navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b), e) tr. ř. podané dovolání odmítl a rozhodnutí učinil za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) předně shledal, že dovolání obviněného J. D. je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.).

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit otázku, zda obviněným vznesené námítky naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř. lze dovolání podat, jen je-li tu některý z následujících důvodů:

e) proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřipustné,

g) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vyplývá, že Nejvyšší soud je zásadně povinen vycházet z

konečného skutkového zjištění soudu prvního eventuálně druhého stupně a v návaznosti na tento skutkový stav zvažuje hmotně právní posouzení, přičemž skutkové zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak i v závislosti na jiném hodnocení důkazů provedených v předcházejícím řízení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoli šlo o jiný trestný čin nebo že nešlo o žádný trestný čin. Lze vytknout i vady spočívající v jiném hmotně právním posouzení. Důvody dovolání jsou koncipovány v ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. tak, že v dovolání není možno namítat vady týkající se skutkových zjištění včetně úplnosti dokazování a hodnocení důkazů, neboť právní posouzení skutku i jiné hmotně právní posouzení vždy navazuje na skutková zjištění vyjádřená především ve skutkové větě výroku o vině napadeného rozhodnutí a blíže rozvedená v jeho odůvodnění. Tento názor lze jednoznačně dovodit právě s ohledem na jednotlivé důvody dovolání popsané v citovaném zákonném ustanovení.

Dovolání jako specifický mimořádný opravný prostředek je určeno k nápravě procesních a právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř. Proto Nejvyšší soud v řízení o dovolání není a ani nemůže být další (v pořadí již třetí) instancí přezkoumávající skutkový stav věci v celé šíři. V takovém případě by se dostával do role soudu prvního stupně, který je z hlediska uspořádání řízení zejména hlavního líčení soudem jak zákonem určeným, tak nejlépe způsobilým ke zjištění skutkového stavu věci (§ 2 odst. 5 tr. ř.), popř. do pozice soudu druhého stupně, který může skutkový stav korigovat prostředky k tomu určenými zákonem. V této souvislosti je potřebné připomenout, že z hlediska nápravy skutkových vad trestní řád obsahuje další mimořádné opravné prostředky, a to především obnovu řízení (§ 277 a násl. tr. ř.) a v určitém rozsahu i stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl. tr. ř.).

Obviněný J. D. uplatnil řadu různých námitek. Např. uvádí, že soudy pominuly obsah listinných důkazů, zejména protokoly o kontrole pracovníkem OSA. Tvrdí, že dne 9. 7. 1998 kontrola OSA neproběhla a protokol o ní byl zfalšován svědkem B., jehož výpověď označuje za nevěrohodnou. V této souvislosti naopak poukazuje na výpověď svědka D. V. Nesouhlasí s tím, že by nebylo jednáno s OSA a v podrobnostech poukazuje na postup tohoto orgánu ve věci. Obviněný konstatuje, že případný protiprávní stav trval pouze do 24. 1. 1998, neboť po kontrole OSA ze dne 23. 1. 1998 byly televizní a radiové přijímače odpojeny od signálu a byly odebrány televizní ovladače, přičemž klientela hotelu (tvořená z velké části cizinci) jejich zprovoznění nevyžadovala. Zdůrazňuje, že OSA nebyl schopen doložit své oprávnění k zastupování autorů hudebních děl a dále na jaká hudební díla a autory se vztahuje zákaz k jejich užití, který vydal dne 17. 4. 1998. Rovněž nesouhlasí se zjištěnou škodou, a to ohledně jejího důvodu i výše. Obviněný spatřuje v postupu odvolacího soudu, kterým neprovedl jím navrhované důkazy, porušení práva na spravedlivý proces. Podle jeho názoru byl trestný čin dokonán nejpozději dne 24. 1. 1998, a proto podléhal amnestii prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998.

Podle Nejvyššího soudu nelze tyto vznesené námitky, které zpochybňují správnost a úplnost konečného skutkového zjištění ve věci, jak je popsáno ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a rozvedeno v jeho odůvodnění včetně výhrad k úplnosti dokazování a správnosti hodnocení provedených důkazů, podřadit pod v mimořádném opravném prostředku deklarované dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř., a ani pod jiný zákonem taxativně vymezený dovolací důvod. V případě, že by obviněný uplatnil jen výše uvedené námitky, a byť by v jejich důsledku spatřoval důvod, jednak že proti jeho osobě bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřipustné, dále nesprávné právní posouzení skutku nebo vady spočívající v jiném hmotně právním posouzení, bylo by nutno podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání odmítnout, neboť by bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Lze připomenout, že každý dovolatel musí nejen v souladu s ustanovením § 265f odst. 1 věty první tr. ř. v mimořádném opravném prostředku odkázat na ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) nebo § 265b odst. 2 tr. ř., o něž se dovolání opírá, ale i obsah konkrétně uváděných námitek, tvrzení a právních názorů musí věcně odpovídat uplatněnému dovolacímu důvodu, jak je vymezen v příslušném zákonném ustanovení. V opačném případě jsou ve skutečnosti vytýkány vady, které zákon jako dovolací důvody nepřipouští.

Z podaného dovolání také vyplývá námitka obviněného, že v hotelové restauraci byla reprodukována hudební díla nepodléhající ochraně podle autorského zákona. Obviněný rovněž tvrdí, že hotelový pokoj nelze považovat za veřejně přístupné místo; odmítá závěr soudů obou stupňů, že když umožnil příjem televizního a rozhlasového vysílání do hotelových pokojů, prováděl veřejné představení bez souhlasu vysílající organizace. Podle jeho názoru tím, že jako příjemce vysílání hradil koncesionářské poplatky vysílací organizaci, není již dále k ničemu zavázán. V opačném případě by byla jedna produkce zpoplatňována dvakrát. Obviněný nesouhlasí se zjištěním, že stupeň společenské nebezpečnosti jeho jednání byl mnohem vyšší než nepatrný. Tyto výtky lze podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného rozhodnutí - výrok jímž byl rozsudkem soudu prvního stupně obviněný J. D. uznán vinným trestným činem porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., který shledal správným i odvolací soud, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z

důvodů relevantních námitek uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům.

Trestného činu porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 11. 2000, se dopustil ten, kdo s dílem, které bylo předmětem ochrany podle práva autorského, nebo s výkonem výkonného umělce, zvukovým či obrazovým záznamem nebo rozhlasovým či televizním pořadem, které byly předmětem práva příbuzného právu autorskému, neoprávněně nakládal způsobem, který příslušel autoru, výkonnému umělci, výrobcí zvukového či obrazového záznamu, rozhlasové či televizní organizaci nebo jinému nositeli těchto práv, anebo kdo jinak tato práva porušoval. Podle § 16 odst. 1 tr. zák. se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.

Právním základem autorského práva je čl. 34 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 3 Ústavy České republiky, podle něhož práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem. Citované zákonné ustanovení o trestném činu porušování autorského práva bylo trestně právní normou s tzv. blanketní dispozicí, která obsahovala právní pojmy upravené normami jiného právního odvětví než trestního práva, a to konkrétně práva autorského a práv s ním souvisejících (práva výkonných umělců, výrobců zvukových a obrazových záznamů, rozhlasových a televizních organizací či jiných nositelů těchto práv). V posuzovaném období, kdy měl obviněný stíhaný skutek spáchat, byl touto mimotrestní právní normou především zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „autorský zákon - aut. zák.“, který ve svých částech I až IV upravoval zmíněné čtyři podskupiny tzv. práva duševního vlastnictví. (Pozn. s účinností od 1. 12. 2000 je trestný čin podle § 152 odst. 1 tr. zák. sice vymezen odchylně, ale poskytuje ochranu zájmům chráněným v tomto ustanovení v obdobném rozsahu, přičemž mimotrestní normou na kterou fakticky odkazuje je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.)

I když se jedná o práva vzájemně úzce související, a proto také zakotvená v jedné právní normě - autorském zákonu, není jejich předmět zcela totožný. Předmětem práva autorského podle § 2 odst. 1 aut. zák. byla díla literární, vědecká a umělecká, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora, zejména díla slovesná, divadelní, hudební, výtvarná včetně děl umění architektonického a děl umění užitého, díla filmová, fotografická a kartografická. Za předmět ochrany se považovaly i programy počítačů, pokud splňovaly pojmové znaky děl podle autorského zákona; nestanovil-li tento zákon jinak, byly chráněny jako díla literární. Předmětem práva výkonných umělců byly podle § 36 odst. 1 aut. zák. jejich umělecké výkony, tj. výkony herců, zpěváků, hudebníků, tanečníků a jiných osob, které představují, zpívají, hrají, recitují nebo jinak provádějí literární nebo umělecké dílo. Předmětem práv výrobců zvukových záznamů byly podle § 45 odst. 1 aut. zák. zvukové záznamy výkonů výkonných umělců nebo jiných zvuků a předmětem práv rozhlasových nebo televizních organizací potom byly podle § 46 odst. 1 aut. zák. jejich vlastní vysílané pořady.

Předně Nejvyšší soud upozorňuje na formální nedostatek spočívající v tom, že v právním posouzení skutku výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně (ani v odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů) není uvedeno, že šlo o trestný čin podle § 152 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 11. 2000. Protože obviněný měl předmětný skutek spáchat před tímto datem a jelikož pozdější znění trestního zákona není ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. pro něj příznivější, měl být trestný čin ve výroku označen tak, aby bylo zřejmé, že jde o znění zákona účinné před konstatovanou novelou. V ustálené soudní praxi se označením např. trestní zákon (tr. zák.), trestní řád (tr. ř.) apod., vždy rozumí právě účinné znění.

Dále popis skutku ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně, jehož se měl obviněný dopustit a jímž měl naplnit skutkovou podstatu trestného činu porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 11. 2000, s nímž se ztotožnil i soud odvolací, a jenž je rozveden v odůvodněních rozhodnutí soudů obou stupňů, vykazuje ve vztahu k zákonnému vymezení posuzovaného trestného činu nedostatky, přičemž mu bezesbytku neodpovídá ani tzv. právní věta.

Podle názoru Nejvyššího soudu nelze z popisu skutku, jak je uveden ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, zjistit, jaká práva chráněná autorským zákonem měl obviněný svým jednáním porušit, když „...v prostorách restaurace souhlasil s reprodukcí audiového vysílání, přestože neměl souhlas autorů a přes upozornění OSA...“. Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá (str. 3), že za účelem audio reprodukcí byly používány radiomagnetofon v recepci a CD přehrávač v prostoru restaurace, aniž je však specifikováno, zda radiomagnetofon byl využíván k rozhlasovému vysílání nebo k přehrávání audiokazet, případně k obojímu. Povinností soudu prvního stupně bylo zabývat se zejména tím, jaký hudební repertoár byl obsažen na nosičích (na kompaktních discích, případně na jiných nosičích), které byly používány k veřejnému provozování hudebních produkcí (v tomto směru skutkové zjištění zcela chybí). Dále bylo třeba zjišťovat, zda tento hudební repertoár tvořila hudební díla ve smyslu § 2 odst. 1 autorského zákona (tj. požívající ochrany podle § 2 a násl. téhož zákona), jak na tyto nedostatky důvodně upozorňuje i obviněný v

podaném dovolání, eventuálně která tato práva v autorském zákoně uvedená byla konkrétně porušena.

Naproti tomu v případě té části skutkového zjištění, jak je uvedena ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, že obviněný „...nechal hosty v hotelových pokojích užívat rozhlasové a televizní přijímače..., přestože neměl souhlas autorů a přes upozornění OSA...“, nelze akceptovat námitku obviněného J. D. uplatněnou v dovolání, že jeho jednáním nedošlo k porušení autorského zákona ohledně práv rozhlasových a televizních organizací.

Podle § 16 odst. 1 aut. zák. samostatným užitím díla, kromě jeho vysílání rozhlasem nebo televizí, je i každé další veřejné šíření takto vysílaného díla pomocí jakéhokoli zařízení k přenosu zvuků nebo obrazů, uskutečňuje-li takové šíření jiný subjekt než organizace původního vysílání. Podle § 46 odst. 1 aut. zák. předmětem práv rozhlasových a televizních organizací byly jejich vlastní vysílané pořady. Podle § 46 odst. 2 aut. zák. rozhlasový nebo televizní pořad bylo možné dále vysílat, zhotovit jeho záznam pro jinou než vlastní potřebu a takový záznam dále rozmnožovat nebo jinak veřejně šířit jen se svolením organizace, která pořad uskutečnila; za svolení měla organizace právo na odměnu.

K námitce obviněného, že hotelový pokoj není veřejně přístupné místo, a proto užívání televizních a rozhlasových přijímačů hotelovými hosty není veřejným šířením díla ve smyslu § 16 odst. 1 aut. zák., je nutno uvést následující skutečnosti. Hotelový pokoj se sice liší od dalších typicky veřejně přístupných míst jako jsou čekárny, kavárny atd. v tom směru, že uživatelem hotelového pokoje je konkrétní osoba (osoby) a v době jejího ubytování je přístup ostatním osobám do něj prakticky vyloučen (pouze s vědomím ubytované osoby), zatímco ostatní místa jsou veřejnosti volně přístupná. Prvek veřejnosti hotelového pokoje však spočívá v okolnosti, že hotelové ubytování může fakticky využívat kdokoliv, je obvykle krátkodobé a hotelový pokoj je tak postupně užíván rozsáhlým počtem osob, jejichž počet je podstatně větší než je tomu např. u nájemních bytů. Provozovatel, který vybaví hotelové pokoje televizním nebo rozhlasovým přijímačem a nabídne své ubytovací služby, se v důsledku toho stává uživatelem vysílaných děl, neboť je využívá tím, že umožňuje ubytovaným hostům příjem vysílaných pořadů. Proto lze hotelový pokoj i podle názoru Nejvyššího soudu důvodně pokládat za místo, kde dochází k dalšímu veřejnému šíření vysílaného díla (při splnění ostatních podmínek uvedených v § 16 odst. 1 aut. zák.).

Také námitku obviněného, že platil tzv. koncesionářské poplatky, a proto další platby jsou nepřipustným zpoplatněním téže produkce, nelze akceptovat. Držení rozhlasového a televizního přijímače je zpoplatněno rozhlasovým nebo televizním poplatkem (hovorově označovaný koncesionářským) na základě zák. č. 252/1994 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, v novelizovaném znění. Jde svého druhu o daň z majetku. Veřejné šíření díla ve smyslu § 16 odst. 1 aut. zák. je dalším šířením díla, a to ve vztahu k jeho původnímu šíření, jímž je jeho rozhlasové nebo televizní vysílání. Nejedná se tedy o dvojí zpoplatnění téže produkce, ale o další zpoplatnění, je-li tato produkce veřejně šířena. Ochrannému svazu autorskému přitom bylo Ministerstvem kultury ve smyslu § 4 zák. č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění do 30. 11. 2000, uděleno oprávnění k výkonu hromadné správy práv autorů hudebních děl s textem i bez textu pro obor hudební v rozsahu oblastí uvedených v § 2 odst. 1 písm. a) až f) citovaného zákona (včetně vysílání hudebních děl rozhlasem, televizí nebo jejich šíření jinými technickými prostředky). OSA tedy je oprávněn autory hudebních děl hromadně zastupovat a vybírat příslušné poplatky.

Jak již bylo shora uvedeno, soud prvního stupně (následně i odvolací soud) si nejen neujasněl a nekonkretizoval různé formy možného neoprávněného zásahu obviněného do práv chráněných ustanovením § 152 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 11. 2000, ale ve výroku o vině tzv. skutkové větě bezezbytku neodpovídá tzv. právní věta a dále výrok o vině není zcela ve shodě s příslušnou částí odůvodnění. K předmětnému skutku soud prvního stupně v tzv. právní větě k jednání J. D. konstatuje: „...se zvukovým záznamem, který je předmětem práva autorského neoprávněně nakládal způsobem, který přísluší autoru nebo jinému nositeli těchto práv.“ Naproti tomu v odůvodnění rozsudku na str. 4 uvádí: „...obžalovaný popsáním jednáním, tj. veřejným šířením rozhlasového a televizního vysílání bez souhlasu vysílací organizace a bez uzavřené smlouvy s ochranným svazem autorským, naplnil tímto svým jednáním jak po objektivní tak i subjektivní stránce skutkovou podstatu trestného činu porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák.“

S poukazem na charakter zjištěných vad je bezpředmětné se v dovolacím řízení podrobně zabývat i námitkou obviněného ohledně stupně společenské nebezpečnosti jednání, pro které byl odsouzen, přičemž stávající skutková zjištění neumožňují učinit závěr, že by její stupeň byl ve smyslu § 3 odst. 2 tr. zák. nepatrný.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného J. D. důvodným, neboť právní posouzení skutku nelze považovat za správné. V důsledku tohoto nedostatku je chybný i navazující výrok o uloženém trestu. Proto Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 5 To 239/2002, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 2 T 160/2000.

Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. Obvodnímu soudu pro Prahu 1 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po zrušení obou napadených rozhodnutí se trestní věc obviněného J. D. dostala do procesního stadia řízení před soudem prvního stupně. Úkolem Obvodního soudu pro Prahu 1 bude při dodržení všech v úvahu přicházejících ustanovení trestního řádu věc v hlavním líčení projednat a učinit v ní zákonu odpovídající rozhodnutí.

V souvislosti s dalším řízením ve věci Nejvyšší soud považuje za potřebné stručně se vyjádřit i k některým námitkám vzneseným v dovolání, které jinak byly irelevantní z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

Obviněný J. D. také tvrdil, že na jeho jednání se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998, a proto trestní stíhání jeho osoby je ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. nepřijatelné, neboť trestný čin z jehož spáchání byl uznán vinným byl dokonán nejpozději dne 24. 1. 1998. V čl. I písm. a) konstatovaného rozhodnutí o amnestii prezident republiky nařídil, aby nebylo zahajováno, a pokud bylo zahájeno, aby bylo zastaveno trestní stíhání pro trestné činy spáchané úmyslně přede dnem tohoto rozhodnutí, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující dva roky. V této souvislosti lze uvést, že obviněný je sice stíhán pro úmyslný trestný čin, na který zákon v § 152 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 11. 2000, stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující dva roky. Podle obžaloby obvodního státního zástupce pro Prahu 1 měl ale v trestné činnosti pokračovat i po vyhlášení citované amnestie (obdobný skutkový závěr byl učiněn v nyní již zrušeném odsuzujícím rozsudku soudu prvního stupně), což aplikaci zmíněného aboličního ustanovení amnestie vylučovalo. Přitom ani Nejvyšší soud nezjistil takové okolnosti, ze kterých by bylo zřejmé, že v dovolacím řízení je nutno ohledně předmětného skutku aplikovat ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. a z důvodu amnestie prezidenta republiky trestní stíhání obviněného zastavit.

Rovněž námitku obviněného ohledně svědecké výpovědi P. B. (tvrdí, že je nevěrohodná) nelze akceptovat, neboť Nejvyšší soud neshledal, že by při hodnocení tohoto důkazu soudem bylo postupováno v rozporu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. Totéž platí i o výhradách obviněného k listinným důkazům - záznamům o kontrolách provedených jmenovaným pracovníkem OSA v objektu hotelu, byť z nich výslovně nevyplývá, že byla kontrolována funkčnost televizních a rozhlasových přijímačů na hotelových pokojích a záznamy ze dne 9. 7. 1998 a 28. 1. 2000 neobsahují podpis pracovníka hotelu.

Jakkoliv Nejvyšší soud nemůže předjímat způsob budoucího rozhodnutí soudu prvního (event. i druhého) stupně, přece jen musí upozornit na to, že jeho povinností bude provést dokazování, a to za účelem doplnění skutkového stavu (v této souvislosti posoudí i případné návrhy stran; obviněný již v dovolacím řízení uplatnil řadu návrhů). Předně by mělo být zjištěno, jak byly realizovány (vedle toho, že na hotelových pokojích mohli hosté užívat televizní a rozhlasové přijímače) audio reprodukce v prostorách restaurace, zejména jakým způsobem byl v tomto směru využíván radiomagnetofon v recepci (rozhlasové vysílání, reprodukce magnetofonových kazet nebo obojí). Povinností soudu prvního stupně bude zjistit, jaký hudební repertoár byl obsažen na nosičích (na kompaktních discích, případně na jiných nosičích), které byly používány k veřejnému provozování hudebních produkcí. Dále bude třeba zjišťovat, zda tento hudební repertoár tvořila hudební díla ve smyslu § 2 odst. 1 aut. zák. (tj. požívající ochrany podle § 2 a násl. téhož zákona). Přitom je třeba vzít v úvahu, že dojde-li k neoprávněnému užití zvukových záznamů, mohou být porušena vedle práv autorů i práva výrobců těchto záznamů a práva výkonných umělců. Práva všech subjektů chráněných autorským zákonem jsou samostatnými právy a k užití předmětu ochrany je třeba svolení všech nositelů práv, pokud tato práva nebyla smluvně převedena na výrobce nebo ochrannou organizaci. Stěžejním úkolem soudu prvního stupně bude správné právní posouzení skutkového stavu věci zjištěného v rozsahu předpokládaném v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., a to po vyhodnocení všech provedených důkazů postupem podle § 2 odst. 6 tr. ř.

Nejvyšší soud pro úplnost připomíná, že skutková podstata trestného činu porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., ve znění účinném do 30. 11. 2000, nevyžaduje přesnou kvantifikaci neoprávněných zásahů do práv chráněných tímto ustanovením (např. konkrétní počet přehraných nosičů CD nebo audio kazet, konkrétní délku rozhlasového či televizního vysílání). Postačuje zjištění těch skutkových okolností, z nichž je patrné, že k zásahu do chráněných autorských a s nimi souvisejících práv došlo alespoň v takovém minimálním rozsahu, že je dán i potřebný stupeň nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu § 3 odst. 1, 4 tr. zák. Všechny relevantní skutečnosti je vždy potřebné ve výroku rozhodnutí a v jeho odůvodnění vyjádřit.

Protože napadená rozhodnutí byla zrušena jen v důsledku dovolání podaného obviněným J. D., nemůže ve smyslu ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř. v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch.

V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání,

neboť vady napadeného rozhodnutí vytknuté dovoláním a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možno odstranit v řízení o dovolání ve veřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)